
Natya Shastra Chapter 12 gatiprachAra

நாட்டியஸாஸ்த்ரம் அத்⁴யாய: 12 க³திப்ரசார

Document Information

Text title : naaTyashaastra adhyaaya 12 gatiprachAra

File name : natya12.itx

Category : nATyashAstra, major_works, bharata

Location : doc_z_misc_major_works

Author : Sage Bharata

Transliterated by : Sowmya Krishnapur krsowmya at yahoo.com

Proofread by : Sowmya Krishnapur krsowmya at yahoo.com

Latest update : May 22, 2007

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

March 24, 2024

sanskritdocuments.org

நாட்யஸாஸ்த்ரம் அத்⁴யாய: 12 க³திப்ரசார

॥ ஸ்ரீரஸ்து ॥

ப⁴ரதமுநிப்ரணீ¹தம் நாட்யஸாஸ்த்ரம்

அத² த்³வாத்³ஸோ⁵த்⁴யாய: க³திப்ரசார

ஏவம் வ்யாயாமஸம்யோகே³ கார்யம் மண்ட³லகல்பநம் |

அத: பரம் ப்ரவக்ஷயாமி க³தீஸ்து ப்ரக்ரு³திஸ்தி²தா: || 1 ||

தத்ரோபவஹநம் க்ரு³த்வா பா⁴ண்ட³வாத்³யபுரஸ்க்ரு³தம் |

யதா²மார்க்³ரஸோபேதம் ப்ரக்ரு³தீநாம் ப்ரவேஸநே || 2 ||

த்⁴ருவாயாம் ஸம்ப்ரயுக்தாயாம் படே சைவாபகர்ஷிதே |

கார்ய: ப்ரவேஸ: பாத்ராணாம் நாநார்த்²ரஸஸம்ப⁴வ: || 3 ||

ஸ்தா²நம் து வைஷ்ணவம் க்ரு³த்வா ஹ்யுத்தமே மத்⁴யமே ததா² |

ஸமுந்நதம் ஸமம் சைவ சதுரஸ்ரமுரஸ்ததா² || 4 ||

பா³ஹுஸீர்ஷே ப்ரஸந்நே ச நாத்யுக்ஷிப்தே ச காரயேத் |

க்³ரீவாப்ரதே³ஸ: கர்தவ்யோ மயூராஞ்சிதமஸ்தக: || 5 ||

கர்ணாத்³ஷ்டாங்கு³லஸ்தே² ச பா³ஹுஸீர்ஷே ப்ரயோஜயேத் |

உரஸஸ்சாபி சிபு³கம் சதுரங்கு³லஸம்ஸ்தி²தம் || 6 ||

ஹஸ்தௌ ததை²வ கர்தவ்யௌ கஃநாபி⁴தடஸ்தி²தௌ |

த³க்ஷிணே நாபி⁴ஸம்ஸ்த²ஸ்து வாம: கடிதடஸ்தி²த: || 7 ||

பாத³யோரந்த்ரம் கார்யம் த்³வௌ தாலாவர்த⁴மேவ ச |

பாதோ³த்³க்ஷேபஸ்து கர்தவ்ய: ஸ்வப்ரமாணவிநிர்மித: || 8 ||

சதுஸ்தாலோ த்³விதாலஸ்சாப்யேகதாலஸ்ததை²வ ச |

சதுஸ்தாலஸ்து தே³வாநாம் பார்தி²வாநாம் ததை²வ ச || 9 ||

த்³விதாலஸ்சைவ மத்⁴யாநாம் தால: ஸ்த்ரீ⁴நீசலிங்கி³நாம் |

சதுஷ்கலோ⁵த்² த்³விகலஸ்ததா² ஹ்யேககல: ஸம்ரு³த: || 10 ||

சதுஷ்கலோ ஹ்யுத்தமாநாம் மத்⁴யாநாம் த்³விகலோ ப⁴வேத் |
ததா² சைககல: பாதோ³ நீசாநாம் ஸம்ப்ரகீர்தித: || 11 ||

ஸ்தி²தம் மத்⁴யம் த்³ருதம் சைவ ஸமவேக்ஷ்ய லயத்ரயம் |
யதா²ப்ரக்ரு³திநாட்யஜ்ஞோ க³திமேவம் ப்ரயோஜயேத் || 12 ||

தை⁴ர்யோபபந்நா க³திருத்தமாநாம் மத்⁴யா க³திர்மத்⁴யமஸம்மதாநாம் |
த்³ருதா க³திஸ்ச ப்ரசராத⁴மாநாம் லயத்ரயம் ஸத்த்வவஸேந யோஜ்யம் || 13 ||

ஏஷ ஏவ து விஜ்ஞேய: கலாதாலலயே விதி:⁴ |
புநர்க³திப்ரசாரஸ்ய ப்ரயோக³ம் ஸ்ருணுதாநகா:⁴ || 14 ||

ஸ்வபா⁴வாத்தூத்தமக³தௌ கார்யம் ஜாநுகூஸமம் |
யுத்³த⁴சார்ப்ரயோகே³ஷு ஜாநுஸ்தநஸமம் ந்யஸேத் || 15 ||

பார்ஸ்வக்ராந்தை: ஸலலிதை: பாதை³ர்வாத்³யாந்விதைரத² |
ரங்க³கோணோந்முக²ம் க³ச்சே²த் ஸம்யக் பஞ்சபதா³நி ச || 16 ||

வாமவேத⁴ம் தத: குர்யாத்³விக்ஷேபம் த³க்ஷிணேந து |
பரிவ்ரு³த்ய த்³வித்யம் து க³ச்சே²த் கோணம் தத: பரம் || 17 ||

தத்ராபி வாமவேத⁴ஸ்து விக்ஷேபோ த³க்ஷிணேந ச |
ததோ பா⁴ண்டோ³ந்முகோ² க³ச்சே²த் தாந்யேவ து பதா³நி ச || 18 ||

ஏவம் க³தாக³தை: க்ரு³த்வா பதா³நாமிஹ விம்ஸதிம் |
வாமவேத⁴ம் தத: குர்யாத் விக்ஷேபம் த³க்ஷிணஸ்ய ச || 19 ||

ரங்கே³ விக்ரு³ஷ்டே ப⁴ரதேந கார்யோ க³தாக³தை: பாத³க³திப்ரசார: |
தர்யஸ்ரஸ்த்ரிகோணே சதுரஸ்ரரங்கே³ க³திப்ரசாரஸ்சதுரஸ்ர ஏவ || 20 ||

ய: ஸமை: ஸம்ஹிதோ க³ச்சே²த்தத்ர கார்யோ லயாஸ்ரய: |
சதுஷ்கலோ⁵த்² த்³விகலஸ்ததை²வைககல: புந: || 21 ||

அத்² மத்⁴யமநீசைஸ்து க³ச்சே²த்ய: பரிவாரித: |
சதுஷ்கலமதா²ர்த⁴ம் ச ததா² சைககலம் புந: || 22 ||

தை³த்யதா³நவயக்ஷாணம் ந்ரு³ப்பந்நக³ரக்ஷஸாம் |
சதுஸ்தாலப்ரமாணேந கர்தவ்யாத² க³திர்³பு³தை:⁴ || 23 ||

தி³வௌகஸாம் து ஸர்வேஷாம் மத்⁴யமா க³திநிஷ்யதே |

தத்ராபி சோத்தததா யே து தேஷாம் தேவை: ஸமா கதி: || 24 ||

ருஷ்ய ஊச: -

யதா³ மநுஷ்யா ராஜாநஸ்தேஷாம் தேவகதி: கதம் |

அத்ரோச்யதே கதம் நைஷா கதி ராஜ்ஞாம் பவிஷ்யதி || 25 ||

இஹ ப்ரக்ருதயோ திவ்யா திவ்யமாநுஷ்ய ஏவ ச |

மாநுஷ்ய இதி விஜ்ஞேயா நாட்யந்ருத்தக்ரியாம் ப்ரதி || 26 ||

தேவாநாம் ப்ரக்ருத்தித்திவ்யா ராஜ்ஞாம் வை திவ்யமாநுஷீ |

யா த்வந்யா லோகவிதிதா மாநுஷீ ஸா ப்ரகீர்திதா || 27 ||

தேவாம்ஸஜாஸ்து ராஜாநோ வேதாத்யாத்மஸு கீர்திதா: |

ஏவம் தேவாநுகரணே தோஷோ ஹ்யத்ர ந வித்யதே || 28 ||

அயம் விதிஸ்து கர்தவ்ய: ஸ்வச்சந்தகமநம் ப்ரதி |

ஸம்ப்ரமோத்பாதரோஷேஷு ப்ரமாணம் ந வித்யதே || 29 ||

ஸர்வாஸாம் ப்ரக்ருதீநாம் து அவஸ்தாந்தரஸம்ஸ்ரயா |

உத்தமாத்மமத்யாநாம் கதி: கார்யா ப்ரயோக்த்ருபி: || 30 ||

சதுர்த்தகலம் வா ஸ்யாத் ததீர்த்தகலமேவ ச |

அவஸ்தாந்தரமாஸாத்ய குர்யாத் கதிவிசேஷ்டிதம் || 31 ||

ஜ்யேஷ்டே² சதுஷ்கலம் ஹ்யத்ர மத்யமே த்விகலம் பவேத் |

த்விகலா சோத்தமே யத்ர மத்யே த்வேககலா பவேத் || 32 ||

கலிகம் மத்யமே யத்ர நீசேஷ்வர்த்தகலம் பவேத் |

ஏவமர்த்தார்தஹீநம் து ஜடாநாம் ஸம்ப்ரயோஜ்யேத் || 33 ||

ஜ்வரார்தே ச க்ஷுதார்தே ச தப:ஸ்ரார்தே ப்யாந்விதே |

விஸ்மிதே சாவஹித்தே² ச ததௌ²த்ஸுக்யஸமந்விதே || 34 ||

ஸ்ருங்கா³ரே சைவ ஸோகே ச ஸ்வச்சந்தகமநே ததா² |

கதி: ஸ்தி²தலயா கார்யாதிகலாந்தரபாதிதா || 35 ||

புநஸ்சிந்தாந்விதே சைவ கதி: கார்யா சதுஷ்கலா |

அஸ்வஸ்தகாமிதே சைவ ப்யே வித்ராஸிதே ததா² || 36 ||

ஆவேகே³ சைவ ஹர்ஷே ச கார்யே யச்ச த்வராந்விதம் |

அநிஷ்டஸ்ரவணே சைவ க்ஷேபே சாத்³புத்த³ஸ்ரே || 37 ||

அபி சாத்யாயிகே கார்யே து:³கி²தே ஸத்ருமார்க³ணே |
அபராத்த³தா⁴நுஸரணே ஸ்வாபதா³நுக³தௌ ததா² || 38 ||

ஏதேஷ்வேவம் க³தீம் ப்ராஜ்ஞோ விகலாம் ஸம்ப்ரயோஜயேத் |
உத்தமாநாம் க³தீர்யா து ந தாம் மத்⁴யேஷு யோஜயேத் || 39 ||

யா க³தீர்மத்⁴யமாநாம் து ந தாம் நீசேஷு யோஜயேத் |
க³தி: ஸ்ருங்கா³ரிணீ கார்யா ஸ்வஸ்த²காமிதஸம்ப⁴வா || 40 ||

தூ³தீத்³ர்ஸிதமார்க³ஸ்து ப்ரவிஸேத்³ரங்க³மண்ட³லம் |
ஸூசயா சாப்யபி⁴நயம் குர்யாத³ர்த²ஸமாஸ்ரயம் || 41 ||

ஹ்ரு³தீயைர்க³ந்தை⁴ஸ்ததா² வஸ்த்ரரலங்காரைஸ்ச பூ⁴ஷித: |
நாநாபுஷ்பஸுக³ந்தா⁴பி⁴ர்மாலாபி:⁴ ஸமலங்க்ரு³த: || 42 ||

க³ச்சே²த் ஸலலிதை: பாதை³ரதிக்ராந்தஸ்தி²தைஸ்ததா² |
ததா² ஸௌஷ்ட²வஸம்யுக்தைர்லயதாலவஸாநுகை:³ || 43 ||

பாத³யோரநுகௌ³ ஹஸ்தௌ நித்யம் கார்யௌ ப்ரயோக்த்ரு³பி:⁴ |
உக்ஷிப்ய ஹஸ்தம் பாதேந பாத³யோஸ்ச விபர்யயாத் || 44 ||

ப்ரச்ச²ந்நகாமிதே சைவ க³தீம் பூ⁴யோ நிபோ³த⁴த |
விஸர்ஜிதஜந: ஸ்ரஸ்தஸ்ததா² தூ³தீஸஹாயவாந் || 45 ||

நிர்வாணதீ³போ நாத்யர்த²ம் பூ⁴ஷைணஸ்ச விபூ⁴ஷித: |
வேலாஸத்³ரு³ஸவஸ்த்ரஸ்ச ஸஹ தூ³த்யா ஸநைஸ்ததா² || 46 ||

வ்ரஜேத் ப்ரச்ச²ந்நகாமஸ்து பாதை³ர்நிஸ்ஸப்³த³மந்த³கை:³ |
ஸப்³த³ஸங்க்யுதஸுகஸ்ச ஸ்யாத³வலோகநதத்பர: || 47 ||

வேமமாநஸரீரஸ்ச ஸங்கித: ப்ரஸ்க²லந் முஹு: |
ரஸே ரௌத்³ரே து வக்ஷ்யாமி தை³த்யரக்ஷோக³ணந் ப்ரதி || 48 ||

ஏக ஏவ ரஸஸ்தேஷாம் ஸ்தா²யீ ரௌத்³ரோ த்³விஜோத்தமா: |
நேபத்²யரௌத்³ரோ விஜ்ஞேயஸ்த்வங்க³ரௌத்³ரஸ்ததை²வ ச || 49 ||

ததா² ஸ்வபா⁴வஜஸ்சைவ த்ரிதா⁴ ரௌத்³ர: ப்ரகல்பித: |
ருதி⁴ரக்விந்நதே³ஹோ யோ ருதி⁴ரார்த்³ரமுக²ஸ்ததா² || 50 ||

ததா² பிஸிதஹஸ்தஸ்ச ரௌத்³ரோ நேபத்²யஜஸ்து ஸ: |

பஹுபாஹுர்பஹுமுகோ² நாநாப்ரஹரணாகுல: || 51 ||

ஸ்து²லகாயஸ்ததா² ப்ராம்ஸூரங்க³ரௌத³ர: ப்ரகீர்தித: |
ரக்தாக்ஷ: பிங்க³கேஸஸ்ச அஸிதோ விக்ரு²தஸ்வர: || 52 ||

ருக்ஷோ நிர்⁴தஸநபரோ ரௌத³ர: ஸோ⁵யம் ஸ்வபா⁴வஜ: |
சதுஸ்தாலாந்தரோதக்ஷிப்தை: பாதை³ஸ்த்வந்தரபாதிதை: || 53 ||

க³திரேவம் ப்ரகர்தவ்யா தேஷாம் யே சாபி தத்³விதா:⁴ |
அஹ்ருத்³யா து மஹீ யத்ர ஸம்ஸாந்ரணகஸம்லா || 54 ||

க³திம் தத்ர ப்ரயுஞ்ஜீத பீ³ப⁴த்ஸாபி⁴நயம் ப்ரதி |
க்வசிதா³ஸந்நபதிதை: விக்ரு²ஷ்டபதிதை: க்வசித் || 55 ||

ஏலகாக்ரீடி³தை: பாதை³ருபர்யுபரி பாதிதை: |
தேஷாமேவாநுகை³ர்ஹஸ்தை³ப்³ப⁴த்ஸே க³திரிஷ்யதே || 56 ||

அத² வீரே ச கர்த்தவ்யா பாத³விக்ஷேபஸம்யுதா |
த்³ருதப்ரசாராதி⁴ஷ்டா²நா நாநாசா¹ஸமாகுலா || 57 ||

பார்ஸ்வக்ராந்தைத்³ருதாவித்³தை:⁴ ஸுலி³வித்³தை⁴ஸ்ததை²வ ச |
கலாகாலக³தை: பாதை³ராவேகே³ யோஜயேத் க³திம் || 58 ||

உத்தமாநாமயம் ப்ராய: ப்ரோக்தோ க³திபரிக்ரம: |
மத்யாநாமத⁴மாநாம் ச க³திம் வக்ஷயாம்யஹம் புந: || 59 ||

விஸம்யே சைவ ஹர்ஷே ச விக்ஷிப்தபத³விக்ரமாந் |
ஆஸாத்³ய து ரஸம் ஹாஸ்யமேதச்சாந்யம் ச யோஜயேத் || 60 ||

புநஸ்ச கருணே கார்யா க³தி: ஸ்தி²ரபதை³ரத² |
பா³ஷ்பாம்பு³ருத்³த⁴நயந: ஸந்நகா³த்ரஸ்ததை²வ ச || 61 ||

உதக்ஷிப்தபாதிதகரஸ்ததா² ஸஸ்வநரோத³ந: |
க³ச்சே²த்ததா²த்⁴யதி⁴கயா ப்ரத்யக்³ராப்ரியஸம்ஸர்யே || 62 ||

ஏஷா ஸ்த்ரீ¹ணம் ப்ரயோக்தவ்யா நீசஸுத்தவே ததை²வ ச |
உத்தமாநாம் து கர்தவ்யா ஸதை⁴ர்யா பா³ஷ்பஸங்க³தா || 63 ||

நி:ஸ்வாஸைராயதோத்ஸ்ரு²ஷ்டைஸ்ததை²வோர்த்⁴வநிரீக்ஷிதை: |
ந தத்ர ஸௌஷ்ட²வம் கார்யம் ந ப்ரமாணம் ததா²வித⁴ம் || 64 ||

மதீயாநாமபி ஸத்த்வஜ்ஞா க³தீர்யோஜ்யா விதா⁴நத: |

உர:பாதஹதோத்ஸாஹ: ஸோகவ்யாகுலசேதந: || 65 ||

நாத்யுத்க்ஷிப்தை: பதை³ர்³சீ²த் இஷ்டப³ந்து⁴நிபாதநே |

கா³ட⁴ப்ரஹாரே கார்யா ச சிதி²லாங்க³பு⁴ஜாஸ்யா || 66 ||

விக்⁴ணிதஸரீரா ச க³திஸ்தூர்ணபதை³ரத² |

ஸீதேந சாபி⁴பூ⁴தஸ்ய வர்ஷேணாபி⁴த³ருதஸ்ய ச || 67 ||

க³தி: ப்ரயோக்த்ரு³பி:⁴ கார்யா ஸ்தீர்³நீசப்ரக்ரு³தாவத² |

பிண்³க்ரு³த்ய து கா³த்ராணி தேஷாம் சைவ ப்ரகம்பநம் || 68 ||

கரௌ வக்ஷஸி நிக்ஷிப்ய குப்³ஜீபூ⁴தஸ்ததை²வ ச |

த³ந்தோஷ்ட²ஸ்பு²ரணம் சைவ சிபு³கஸ்ய ப்ரகம்பநம் || 69 ||

கார்யம் ஸநைஸ்ச கர்தவ்யம் ஸீதாபி⁴நயநே க³தௌ |

ததா²ப⁴யாநகே சைவ க³தி: கார்யா விசக்ஷண: || 70 ||

ஸ்தீர்³ணம் காபுருஷாணம் ச யே சாந்யே ஸத்த்வவர்ஜிதா: |

விஸ்பா²நிதே சலே நேத்ரே விது⁴தம் ச ஸிரஸ்ததா² || 71 ||

ப⁴யஸம்யுக்த்யா த்³ரு³ஷ்ட்யா பார்ஸ்வயோஸ்ச விலோகநை: |

த்³ருதைஸ்தூர்ணபதை³ஸ்சைவ ப³த்³த⁴வா ஹஸ்தம் கபோதகம் || 72 ||

ப்ரவேபிதஸரீரஸ்ச ஸுஷ்கோஷ்ட²ஸஸ்க²விதம் வ்ரஜேத் |

ஏஷாநுகரணே கார்யா தர்ஜநே த்ராஸநே ததா² || 73 ||

ஸத்த்வம் ச விக்ரு³தம் த்³ரு³ஷ்ட்வா ஸ்ருத்வா ச விக்ரு³தம் ஸ்வரம் |

ஏஷா ஸ்தீர்³ணம் ப்ரகர்த்தவ்யா ந்ரு³ணம் சாக்ஷிப்தவிக்ரமா || 74 ||

க்வசிதா³ஸந்நபதிதைர்விக்ரு³ஷ்டபதிதை: க்வசித் |

ஏலகாக்ரீடி³தை: பாதை³ருபர்யுபரி பாதிதை: || 75 ||

ஏஷாமேவாநுகை³ர்ஹஸ்தை³ர்³க³திம் பீ⁴தேஷு யோஜயேத் |

வணிஜாம் ஸசிவாநாம் ச க³தி: கார்யா ஸ்வபா⁴வஜா || 76 ||

க்ரு³த்வா நாபி⁴தடே ஹஸ்தமுத்தாநக²டகாமுக²ம் |

ஆத்³யம் சாராலமுத்தாநம் குர்யாத்பார்ஸ்வம் ஸ்தநாந்தரே || 77 ||

ந நிஷண்ணம் ந ச ஸ்தப்³த⁴ம் ந சாபி பரிவாஹிதம் |

க்ரு³த்வா கா³த்ரம் ததா² க³சீ²த்தேந சைவ க்ரமேண து || 78 ||

அதிக்ராந்தைர்பதை³ர்விப்ரா த்³விதாலாந்தரகா³மிபி:⁴ |
யதீநாம் ஸ்ரமணநாம் ச யே சாந்யே தபஸி ஸ்தி²தா: || 79 ||

தேஷாம் கார்யா க³திர்யே து நைஷ்டி²கம் வ்ரதமாஸ்ரிதா: |
ஆலோலசக்ஷுஸ்ச ப⁴வேத்³யுக³மாத்ரநி¹க்ஷண: || 80 ||

உபஸ்தி²தஸ்ம்ரு¹திஸ்சைவ கா³த்ரம் ஸர்வம் விதா⁴ய ச |
அசஞ்சலமநாஸ்சைவ யதா²வல்விங்க³மாஸ்ரித: || 81 ||

விநீதவேஷஸ்ச ப⁴வேத் கஷாயவஸநஸ்ததா² |
ப்ரத²மம் ஸமபாதே³ந ஸ்தி²த்வா ஸ்தா²நேந வை பு³த:⁴ || 82 ||

ஹஸ்தம் ச சதுரம் க்ரு¹த்வா ததா² சைகம் ப்ரஸாரயேத் |
ப்ரஸந்நம் வத³நம் க்ரு¹த்வா ப்ரயோக³ஸ்ய வஸாநுக:³ || 83 ||

அநிஷண்ணேந கா³த்ரேண க³திம் க³ச்சே²த்³ வ்யதிக்ரமாத் |
உத்தமாநாம் ப⁴வேதே³ஷா லிங்கி³நாம் யே மஹாவ்ரதா: || 84 ||

ஏபி⁴ரேவ விபர்யஸ்தைர்கு³ணரந்யேஷு யோஜயேத் |
ததா² வ்ரதாநுகா³வஸ்தா² ஹ்யந்யேஷாம் லிங்கி³நாம் க³தி: || 85 ||

விப்⁴ராந்தா வாப்யுதா³த்தா வா விப்⁴ராந்தநிப்⁴ரு¹தாபி வா |
ஸகடாஸ்யஸ்தி²தை: பாதை³ரதிக்ராந்தைஸ்ததை²வ ச || 86 ||

கார்யா பாஸுபதாநாம் ச க³திருத்³த⁴தகா³மிநீ |
அந்த⁴காரே⁵த யானே ச க³தி: கார்யா ப்ரயோக்த்ரு¹பி:⁴ || 87 ||

பூ⁴மௌ விஸர்பிதை: பாதை³ர்ஹஸ்தைர்மார்க³ப்ரத³ர்ஸிபி:⁴ |
ரத²ஸ்த²ஸ்யாபி கர்தவ்யா க³திஸ்தூர்ணபதை³ரத² || 88 ||

ஸமபாத³ம் ததா² ஸ்தா²நம் க்ரு¹த்வா ரத²க³திம் வ்ரஜேத் |
த⁴நூர்க்³ரு¹ஹீத்வா சைகேந ததா² சைகேந கூப³ர்ம் || 89 ||

ஸூதஸ்சாஸ்ய ப⁴வேதே³வம் ப்ரதோத³ப்ரக்³ரஹாகுல: |
வாஹநாநி விசித்ராணி கர்தவ்யாநி விபா⁴க³ஸ: || 90 ||

த்³ருதைஸ்தூர்ணபதை³ஸ்சைவ க³ந்தவ்யம் ரங்க³மண்ட³லே |
விமாநஸ்த²ஸ்ய கர்தவ்யா ஹ்யேஷைவ ஸ்யந்தி³நீ க³தி: || 91 ||

ஆரோ⁶முத்³வஹேத்³ கா³த்ரம் கிஞ்சித் ஸ்யாது³ந்முக²ஸ்தி²தம் |

அஸ்யைவ வைபரீத்யேந குர்யாச்சாப்யவரோஹணம் || 92 ||

அதோ⁴வலோகநைஸ்சைவ மண்ட³லாவர்தநேந ச |

ஆகாஸக³மநே சைவ கர்தவ்யா நாட்யயோக்த்ரு³பி:⁴ || 93 ||

ஸ்தா²நேந ஸமபாதே³ந ததா² சூர்ணபதை³ரபி |

வ்யோம்நஸ்சாவதரேத்³யஸ்து தஸ்யைதாம் காரயேத் க³திம் || 94 ||

ரு³ஜ்வாயதோந்நதநதை: குடிலாவர்திதைரத்² |

ப⁴ரஸ்யதஸ்ச ததா²காஸாத³பவித்³த⁴பு⁴ஜா க³தி: || 95 ||

விகீர்ணவஸநா சைவ ததா² பூ⁴க³தலோசநா |

ப்ராஸாத³த்³ருமஸைலேஷு நதீ³நிம்நோந்நதேஷு ச || 96 ||

ஆரோஹணாவதரணம் ச கார்யமர்த²வஸாத³பு³தை:⁴ |

ப்ராஸாதா³ரோஹணம் கார்யம் அதிக்ராந்தை: பதை³ரத்² || 97 ||

உத்³வாஹ்ய கா³த்ரம் பாத³ம் ச ஸோபாநே நிக்ஷிபேந்நர: |

ததா²வதரணம் சைவ கா³த்ரமாநம்ய ரேசயேத் || 98 ||

ப்ராஸாதே³ யந்மயா ப்ரோக்த: ப்ரதார: கேவலோ ப⁴வேத் |

கிஞ்சிந்நதா³க்³ரகாயா து ப்ரதாரே க³திநிஷ்யதே || 99 ||

ஜஸப்ரமாணபேக்ஷா து ஜலமத்⁴யே க³தி³ர்ப⁴வேத் |

தோயே⁵ல்பே வஸநோத்கர்ஷ: ப்ராஜ்யே பாணிவிகர்ஷண: || 100 ||

ப்ரஸார்ய பா³ஹுமேகைகம் முஹூர்பா³ரிவிகர்ஷண: |

திர்யக் ப்ரஸாரிதா சைவ ஹியமாண ச வாரிண || 101 ||

அஸேஷாங்கா³குலாதூ⁴தவத்³நா க³திநிஷ்யதே |

நௌஸ்த²ஸ்யாபி ப்ரயோக்தவ்யா த்³ருதைஸ்சூர்ணபதை³ர்³க³தி: || 102 ||

அதிக்ராந்தேந பாதே³ந த்³விதீயேநாஞ்சிதேந ச |

ப்ராஸாதா³ரோஹணே யத்து ததே³வாத்³ரிஷு காரயேத் || 103 ||

கேவலமூர்த்⁴வநிக்ஷேபமத்³ரிஷ்வங்க³ம் ப⁴வேத³த்² |

த்³ருமே சாரோஹணம் கார்யமதிக்ராந்தை: ஸ்தி²தை: பதை:³ || 104 ||

ஸூசீ³வித்³தை⁴ரபக்ராந்தை: பார்ஸ்வக்ராந்தைஸ்ததை²வ ச |

ஏததே³வாவதரணம் ஸரித்ஸ்வபி நியோஜயேத் || 105 ||

அநேநைவ விதா⁴நேந கர்தவ்யம் க³திசேஷ்டிதம் |
 ஸம்ஜ்ஞாமாத்ரேண கர்தவ்யாந்யேதாநி விதி⁴பூர்வகம் || 106 ||
 கஸ்மாந்ம்ரு⁴த இதி ப்ரோக்தே கிம் கர்தவ்யம் ப்ரயோக்த்ரு⁴பி:⁴ |
 அங்குஸக்³ரஹ்ணாந்நாக³ம் க²லீநக்³ரஹ்ணாத்³த்யம் || 107 ||
 ப்ரக்³ரஹக்³ரஹ்ணாத்³யாநமேவமேவாபரேஷ்வபி |
 அப்யயாநே க³தி: கார்யா வைஸாக²ஸ்தா²நகேந து || 108 ||
 யதா² சூர்ணபதை³ஸ்சித்ரைருபர்யுபரி பாதிதை: |
 பந்நாக³நாம் க³தி: கார்யா பாதை:³ ஸ்வஸ்திகஸம்ஜ்ஞிதை: || 109 ||
 பார்ஸ்வக்ராதம் பத³ம் குர்யாத் ஸ்வஸ்திகம் ரேசயேதி³ஹ |
 விடஸ்யாபி து கர்தவ்யா க³திர்லலிதவிக்ரமா || 110 ||
 பாதை³ராகுஞ்சிதை: கிஞ்சித் தாலாப்யந்தரபாதிதை: |
 ஸ்வஸௌஷ்ட²வஸமாயுக்தௌ ததா² ஹஸ்தௌ பதா³நுகௌ³ || 111 ||
 க²டகாவர்த⁴மாநௌ து க்ரு⁴த்வா விடக³திம் வ்ரஜேத் |
 கஞ்சகீயஸ்ய கர்தவ்யா வயோவஸ்தா²விஸேஷத: || 112 ||
 அவ்ரு⁴த்³த⁴ஸ்ய ப்ரயோக³ஜ்ஞோ க³திமேவம் ப்ரயோஜயேத் |
 அர்த⁴தாலோத்தி²தை: பாதை³ர்விஷ்கம்பை:⁴ ரு⁴ஜுபி⁴ஸ்ததா² || 113 ||
 ஸமுத்³வஹந்நிவாங்கா³நி பங்கலக்³ந இவ வ்ரஜேத் |
 அத² வ்ரு⁴த்³த⁴ஸ்ய கர்தவ்யா க³தி: கம்பிததே³ஹிகா || 114 ||
 விஷ்கம்ப⁴நக்ரு⁴த்ப்ராண மந்தோ³த்க்ஷிப்தபத³க்ரமா |
 க்ரு⁴ஸஸ்யாப்யபி⁴நேயா வை க³திர்மந்த³பரிக்ரமா || 115 ||
 வ்யாதி⁴க்³ரஸ்தே ஜ்வராந்தே ச தப:ஸ்ராந்தே க்ஷுதா⁴ந்விதே |
 விஷ்கம்ப⁴நக்ரு⁴த்ப்ராண: க்ரு⁴ஸ: க்ஷாமோத³ரஸ்ததா² || 116 ||
 க்ஷாமஸ்வரகபோலஸ்ச தீ³நநேத்ரஸ்ததை²வ ச |
 ஸநைருத்க்ஷேபணம் சைவ கர்தவ்யம் ஹஸ்தபாத³யோ: || 117 ||
 கம்பநம் சைவ கா³த்ராணம் க்லேஸநம் ச ததை²வ ச |
 தூ³ராத⁴வாநம் க³தஸ்யாபி க³திர்மந்த³பத³க்ரமா || 118 ||
 விக்ஷணநம் ச கா³த்ரஸ்ய ஜாநுநோஸ்ச விமர்த³நம் |
 ஸ்தூ²லஸ்யாபி து கர்தவ்யா க³திர்தே³ஹாநுகர்ஷிணீ || 119 ||

ஸமுத்³வஹநபூ⁴யிஷ்டா² மந்தோ³த்க்ஷிப்தபத்³க்ரமா |
விஷ்கம்⁴பகா³மீ ச ப⁴வேந்நி:ஸ்வாஸப³ஹுலஸ்ததா² || 120 ||

ஸ்ரமஸ்வேதா³பி⁴பூ⁴தஸ்ச வ்ரஜேச்சூர்ணபதை³ஸ்ததா² |
மத்தாநாம் து க³தி: கார்யா மதே³ தருணமத்⁴யமே || 121 ||

வாமத்³க்ஷிணபாதா³ப்யாம் கூ⁴ர்ணமாநாபஸர்ப்²ண: |
அவக்ரு³ஷ்டே பதே³ சைவ ஹ்யநவஸ்தி²தபாதி³கா || 122 ||

விகூ⁴ர்ணிதஸரீரா ச கரை: ப்ரஸ்க²லிதைஸ்ததா² |
உந்மத்தஸ்யாபி கர்தவ்யா க³திஸ்த்வநியதக்ரமா || 123 ||

ப³ஹுசாரீஸமாயுக்தா லோகாநுகரணஸ்ரயா |
ருக்ஷஸ்பு²டிதகேஸஸ்ச ரஜோத்⁴வஸ்ததநுஸ்ததா² || 124 ||

அநிமித்தப்ரகத்²நோ ப³ஹுபா⁴ஷ் விகாரவாந் |
கா³யத்யகஸ்மாத்த³த⁴ஸதி ஸங்கே³ சாபி ந ஸஜ்ஜதே || 125 ||

ந்ரு³த்யத்யபி ச ஸம்ஹ்ரு³ஷ்டோ வாத³யத்யபி வா புந: |
கதா³சித்³தா⁴வதி ஜவாத் கதா³சித்³வதிஷ்ட²தே || 126 ||

கதா³சிது³பவிஷ்டஸ்து ஸ்யாந: ஸ்யாத் கதா³சந |
நாநாசீரத⁴ரஸ்சைவ ரத்²யாஸ்வநியதாலய: || 127 ||

உந்மத்தோ ப⁴வதி ஹ்யேவம் தஸ்யைதாம் காரயேத்³ க³திம் |
ஸ்தி²த்வா நூபுரபாதே³ந த³ண்ட³பாத³ம் ப்ரஸாரயேத் || 128 ||

ப³த்த⁴ம் சாரீம் ததா² சைவ க்ரு³த்வா ஸ்வஸ்திகமேவ ச |
அநேந சாரீயோகே³ந பரி⁴ராம்ய து மண்ட³லம் || 129 ||

பா³ஹ்யப்⁴ரமரகம் சைவ ரங்க³கோணே ப்ரஸாரயேத் |
த்ரிகம் ஸுலலிதம் க்ரு³த்வா லதாக்²யம் ஹஸ்தமேவ ச || 130 ||

விபர்யயக³தைர்ஹஸ்தை: பத்³ப்யாம் ஸஹ க³திர்⁴வேத் |
த்ரிவிதா⁴ து க³தி: கார்யா க²ஞ்ஜபங்கு³கவாமநை: || 131 ||

விகலாங்க³ப்ரயோகே³ண குஹகாபி⁴நயம் ப்ரதி |
ஏக: க²ஞ்ஜக³தௌ நித்யம் ஸ்தப³தோ⁴ வை சரணோ ப⁴வேத் || 132 ||

ததா² த்³விதீய: கார்யஸ்து பாதோ³சு³ரதலஸஞ்சர: |

ஸ்தப்³தே⁴நோத்தா²பநம் கார்யமங்க³ஸ்ய சரணேந து || 133 ||

க³மநேந நிஷண்ண: ஸ்யாத³ந்யேந சரணேந து |

இதரேண நிஷீதே³ச்ச க்ரமேணேந வை வ்ரஜேத் || 134 ||

ஏஷா க²ஞ்ஜக³தி: கார்யா தலஸஸ்யக்ஷதேஷு ச |

பாதே³நாக்³ரதலஸ்தே²ந ஹ்யஞ்சிதேந வ்ரஜேத்தா² || 135 ||

நிஷண்ணதே³ஹா பங்கோ³ஸ்து நதஜங்கா⁴ ததை²வ ச |

ஸர்வஸங்குசிதாங்கா³ ச வாமநே க³திரிஷ்யதே || 136 ||

ந தஸ்ய விக்ரம: கார்யோ விக்ஷேபஸ்சரணஸ்ய ச |

ஸோத்³வாஹிதா சூர்ணபதா³ ஸா கார்யா குஹநாத்திகா || 137 ||

விதூ³ஷகஸ்யாபி க³திர்ஹாஸ்யத்ரயஸமந்விதா |

அங்க³வாக்யக்ரு³தம் ஹாஸ்யம் ஹாஸ்யம் நேபத்²யஜம் ஸ்ம்ரு³தம் || 138 ||

த³ந்தூர: க²லதி: குப்³ஜ: க²ஞ்ஜஸ்ச விக்ரு³தாநந: |

ய ஈத்³ரு³ஸ: ப்ரவேஸ: ஸ்யாத³ங்க³ஹாஸ்யம் து தத்³ப⁴வேத் || 139 ||

யதா³ து ப³கவத்³க³ச்சே²து³ல்லோகிதவிலோகிதை: |

அந்யாயதபத்³த்வாச்ச அங்க³ஹாஸ்யோ ப⁴வேத்ஸ து || 140 ||

கார்யஹாஸ்யம் து விஜ்ஞேயமஸம்ப்³த்³த⁴ப்ரபா⁴ஷணாத் |

அநர்த²கைர்விகாரைஸ்ச ததா² சாஸ்லீலபா⁴ஷிதை: || 141 ||

சீரசர்மமஸீப⁴ஸ்மகை³ரிகாத³யைஸ்து மண்டி³த: |

யஸ்தாத³ரு³ஸோ ப⁴வேத்³விப்ரா ஹாஸ்யோ நேபத்²யஜஸ்து ஸ: || 142 ||

தஸ்மாத்து ப்ரக்ரு³திம் ஜ்ஞாத்வா பா⁴வ: கார்யஸ்து தத்த்வத: |

க³திப்ரசாரம் விப⁴ஜேத் நாநாவஸ்தா²ந்தராத்தமகம் || 143 ||

ஸ்வபா⁴வஜாயாம் விந்யஸ்ய குடிஸம் வாமகே கரே |

ததா³ த³க்ஷிணஹஸ்தே ச குர்யாச்சதுரகம் புந: || 144 ||

பார்ஸ்வமேகம் ஸிரஸ்சைவ ஹஸ்தோ⁵த² சரணஸ்ததா² |

பர்யாயஸ: ஸந்நமயேல்லயதாலவஸாநுக:³ || 145 ||

ஸ்வபா⁴வஜா து தஸ்யைஷா க³திரந்யா விகாரஜா |

அலாப⁴லாபா⁴த் முக்தஸ்ய ஸ்தப்³தா⁴ தஸ்ய க³திர்ப⁴வேத் || 146 ||

கார்யா சைவ ஹி நீசாநாம் சேடாத்³நாம் பரிக்ரமாத் |

அத்⁴மா இதி யே க்²யாதா நாநாஸீலாஸ்ச தே புந: || 147 ||

பார்ஸ்வஸேகம் ஸிரஸ்சைவ கர: ஸசரணஸ்ததா² |

ஸகாரஸ்யாபி கர்த்வயா க³திஸ்சஞ்சலதே³ஹிகா |

க³தௌ நமேத சேடாநாம் த்³ரு³ஷ்டிஸ்சார்த⁴விசாரிணீ || 148 ||

வஸ்த்ராப⁴ரணஸம்ஸ்பர்ஸைர்முஹூர்முஹூரவேக்ஷிதை: |

கா³த்ரைர்விகாரவிக்ஷிப்தை: லம்ப³வஸ்த்ரஸ்ரஜா ததா² || 149 ||

ஸக³ர்விதா சூர்ணபதா³ ஸகாரஸ்ய க³திர்⁴பவேத் |

ஜாத்யா நீசேஷு யோக்த்வயா விலோகநபரா க³தி: || 150 ||

அஸம்ஸ்பர்ஸாச்ச லோகஸ்ய ஸ்வாங்கா³நி விநிக்³ஹ்ய ச |

ம்லேச்சா²நாம் ஜாதயோ யாஸ்து புலிந்த³ஸப³ராத³ய: || 151 ||

தேஷாம் தே³ஸாநுஸாரேண கார்யம் க³திவிசேஷ்டிதம் |

பக்ஷிணாம் ஸ்வாபதா³நாம் ச பஸூநாம் ச த்³விஜோத்தமா: || 152 ||

ஸ்வஸ்வஜாதிஸமுத்தே²ந ஸ்வபா⁴வேந க³திர்⁴பவேத் |

ஸிம்ஹர்க்ஷவாநராணாம் ச க³தி: கார்யா ப்ரயோக்த்ரு³பி:⁴ || 153 ||

யா க்ரு³தா நரஸிம்ஹேந விஷ்ணுநா ப்ர⁴விஷ்ணுநா |

ஆலீட⁴ஸ்தா²நகம் க்ரு³த்வா கா³த்ரம் தஸ்யைவ சாநுக³ம் || 154 ||

ஜாநூபரி கரம் ஹ்யேகமபரம் வக்ஷஸி ஸ்தி²தம் |

அவலோக்ய தி³ஸ: க்ரு³த்வா சிபு³கம் பா³ஹுமஸ்தகே || 155 ||

க³ந்த்வயம் விக்ரமைர்விப்ரா: பஞ்சதாலாந்தரோத்தி²தை: |

நிபுத்³த⁴ஸமயே சைவ ரங்கா³வதரணே ததா² || 156 ||

ஸிம்ஹாத்³நாம் ப்ரயோக்த்வயா க³திரேஷா ப்ரயோக்த்ரு³பி:⁴ |

ஸேஷாணாமர்த²யோகே³ந க³திம் ஸ்தா²நம் ச யோஜயேத் || 157 ||

வாஹநார்த²ப்ரயோகே³ஷு ரங்கா³வதரணேஷு ச |

ஏவமேதா: ப்ரயோக்த்வயா நராணாம் க³தயோ பு³தை:⁴ || 158 ||

நோக்தா யா யா மயா ஹ்யத்ர க்³ராஹ்யாஸ்தாஸ்தாஸ்ச லோகத: |

அத: பரம் ப்ரவக்ஷ்யாமி ஸ்த்ரீணாம் க³திவிசேஷ்டிதம் || 159 ||

ஸ்த்ரீணாம் ஸ்தா²நாநி கார்யாணி க³திஷ்வாப⁴ரணேஷு ச |

ஆயதம் சாவஹித்த²ம் ச அஸ்வக்ராந்தமதா²பி ச || 160 ||

ஸ்தா²நாந்யேதாநி நாரீனாமத² லக்ஷணமுச்சயதே |

வாம: ஸ்வபா⁴வதோ யத்ர பாதோ³ விரசித: ஸம: || 161 ||

தாலமாத்ராந்தரே ந்யஸ்தஸ்தர்யஸ்ர: பக்ஷஸ்தி²தோ⁵பர: |

ப்ரஸந்நமாநநமுர: ஸமம் யத்ர ஸமுந்நதம் || 162 ||

லதாநிதம்³புகள³ ஹஸ்தௌ ஸ்தா²நம் ஜ்ஞேயம் ததா³யதம் |

த³க்ஷிணஸ்து ஸம: பாத:³ தர்யஸ்ர: பக்ஷஸ்தி²தோ⁵பர: || 163 ||

வாம: ஸமுந்நதகடிஸ்சாயதே ஸ்தா²நகே ப⁴வேத் |

ஆவாஹநே விஸர்கே³ ச ததா² நிர்வர்ணநேஷு ச || 164 ||

சிந்தாயாம் சாவஹித்தே² ச ஸ்தா²நமேதத் ப்ரயோஜயேத் |

ரங்கா³வதரணூரம்⁴:⁴ புஷ்பாஞ்ஜலிவிஸர்ஜநம் || 165 ||

மந்மதே²ர்ஷ்யோத்³ப⁴வம் கோபம் தர்ஜந்யங்கு³லிமோடநம் |

நிஷேத⁴க³ர்வகா³ம்⁴ர்யமௌநம் மாநாவலம்³நம் || 166 ||

ஸ்தா²நே⁵ஸ்மிந் ஸம்விதா⁴தவ்யம் தி³க³ந்தரநிரூபணம் |

ஸமோ யத்ர ஸ்தி²தோ வாமஸ்தர்யஸ்ர: பக்ஷஸ்தி²தோ⁵பர: || 167 ||

ஸமுந்நதகடிர்வாமஸ்த்வவஹித்த²ம் து தத்³ப⁴வேத் |

புரோ விசலிதஸ்தர்யஸ்ரஸ்தத³ந்யோபஸ்ரு²: ஸம: || 168 ||

பாத³ஸ்தாலாந்தரந்யஸ்தஸ்த்ரிகமீஷத்ஸமுந்நதம் |

பாணீர்லதாக்²யோ யத்ரைகஸ்தத³ந்யஸ்து நிதம்³க: || 169 ||

அவஹித்த²ம் ஸமாக²யாதம் ஸ்தா²நமாக³மபூ⁴ஷணை: |

ஸ்தீ²னாமேதத் ஸம்ரு²தம் ஸ்தா²நம் ஸம்லாபே து ஸ்வபா⁴வஜே || 170 ||

நிஸ்சயே பரிதோஷே ச விதர்கே சிந்தநே ததா² |

விலாஸலீலாவிப்³வோகஸ்ரு³ங்கா³ராத்மநிரூபணை || 171 ||

ஸ்தா²நமேதத்ப்ரயோக்தவ்யம் ப⁴ர்துர்மார்³விலோகநே |

பாத: ³ ஸமஸ்தி²தஸ்சைக ஏகஸ்சாக்³ரதலாஞ்சித: || 172 ||

ஸூசீ³வித்³த⁴மவித்³த⁴ம் வா தத³ஸ்வக்ராந்தமுச்சயதே |

ஸ்க²லிதம் கூ⁴ர்ணிதம் சைவ க³லிதம்³ரதா⁴ரணம் || 173 ||

குஸுமஸ்தப³காதா³நம் பரிரக்ஷணமேவ ச |

வித்ராஸநம் ஸலலிதம் தருஸாகா²வலம்ப³நம் || 174 ||

ஸ்தா²நே⁵ஸ்மிந் ஸம்விதா⁴நீயம் ஸ்தா¹னாமேதத்ப்ரயோக்த்ரு¹பி:4 |

ஸாகா²வலம்ப³நே கார்யம் ஸ்தப³கக்³ரஹணே ததா² || 175 ||

விஸ்ரா¹மேஷ்வத² தே³வாநாம் நரா¹னாம் சார்த²யோக³த: |

ஸ்தா²நகம் தாவதே³வ ஸ்யாத்³யாவச்சேஷ்டா ப்ரவர்ததே || 176 ||

ப⁴க³நம் ச ஸ்தா²நகம் ந்ரு¹த்தே சா¹ சேத்ஸமுபஸ்தி²தா |

ஏவம் ஸ்தா²நவிதி:4 கார்ய: ஸ்தா¹னாம் ந்ரு¹ணமதா²பி ச || 177 ||

புநஸ்சாஸாம் ப்ரவக்ஷ்யாமி க³தில் ப்ரக்ரு¹திஸம்ஸ்தி²தாம் |

க்ரு¹த்வாவஹித்த²ம் ஸ்தா²நம் து வாமம் சாதோ⁴முக²ம் கரம் || 178 ||

நாபி⁴ப்ரதே³ஸே விந்யஸ்ய ஸவ்யம் ச க²டகாமுக²ம் |

தத: ஸலலிதம் பாத³ம் தாலமாத்ரஸமுத்தி²தம் || 179 ||

த³க்ஷிணம் வாமபாத³ஸ்ய பா³ஹ்யபார்ஸ்வே விநிக்ஷிபேத் |

தேநைவ ஸமகாலம் ச லதாக²யம் வாமகம் பு⁴ஜம் || 180 ||

த³க்ஷிணம் விநமேத்பார்ஸ்வம் ந்யஸேந்நாபி⁴தடே தத: |

நிதம்பே³ த³க்ஷிணம் க்ரு¹த்வா ஹஸ்தம் சோத்³வேஷ்ட்ய வாமகம் || 181 ||

ததோ வாமபத³ம் த³த்³யாத் லதாஹஸ்தம் ச த³க்ஷிணம் |

ஸீலயோத்³வாஹிதேநாத² ஸிரஸாநுக³தேந ச || 182 ||

கிஞ்சிந்நதேந கா³த்ரேண க³ச்சே²த்பஞ்சபதீ³ம் தத: |

யோ விதி:4 புருஷா¹னாம் து ரங்க³பீ²பரிக்ரமே || 183 ||

ஸ ஏவ ப்ரமதா³நாம் வை கர்தவ்யோ நாட்யயோக்த்ரு¹பி:4 |

ஷ்டகலம் து ந கர்தவ்யம் ததா²ஷ்டகலமேவ ச || 184 ||

பாத³ஸ்ய பதநம் தஜ்ஜு¹கரூ: கே²த³நம் தத்³ப⁴வேத்ஸ்த்ரியா: |

ஸயெளவநாநாம் நா¹னாமேவம் கார்யா க³தி¹ர்பு³தை:4 || 185 ||

ஸ்த²வீயஸீநாமேதாஸாம் ஸம்ப்ரவக்ஷ்யாம்யஹம் க³தில் |

க்ரு¹த்வாபவித்³த⁴ம் ஸ்தா²நந்து வாமம் ந்யஸ்ய க¹டதே || 186 ||

ஆத்³யம் சாராலமுத்தாநம் குர்யாந்நாபி⁴ஸ்தநாந்தரே |

ந நிஷண்ணம் ந ச ஸ்தப³த⁴ம் ந சாபி பரிவாஹிதம் || 187 ||

க்ரு³த்வா கா³த்ரம் ததோ க³ச்சே²த்தேநைவேஹு க்ரமேண து |
ப்ரேஷ்யாணுமபி கர்தவ்யா க³திருத்³ப்⁴ராந்தகா³மிநீ || 188 ||

க்வசிது³ந்நமிதைர்கா³த்ரை: ஆவித்³த⁴பு⁴ஜவிக்ரமா |
ஸ்தா²நம் க்ரு³த்வாவஹித்த²ம் ச வாமம் சாதோ⁴முக²ம் பு⁴ஜம் || 189 ||

நாபி⁴ப்ரதே³ஸே விந்யஸ்ய ஸவ்யம் ச க²டகாமுக²ம் |
அர்த⁴நா⁴க³தி: கார்யா ஸ்தரீ⁴பும்ஸாப்⁴யாம் விமிஸ்ரிதா || 190 ||

உதா³த்தலலிதைர்கா³த்ரை: பாதை³ர்லீலாஸமந்விதை: |
யா பூர்வமேவாபி⁴ஹிதா ஹ்யுத்தமாநாம் க³திர்மயா || 191 ||

ஸ்தரீ⁴ணம் காபுருஷாணம் ச ததோ⁵ர்தா⁴ர்த⁴ம் து யோஜயேத் |
மத்⁴யமோத்தமநீசாநாம் ந்ரு³ணம் யத்³ க³திசேஷ்டிதம் || 192 ||

ஸ்தரீ⁴ணம் ததே³வ கர்தவ்யா லலிதை: பத³விக்ரமை: |
பா³லாநாமபி கர்தவ்யா ஸ்வச்ச²ந்த³பத³விக்ரமா || 193 ||

ந தஸ்யா: ஸௌஷ்ட²வம் கார்யம் ந ப்ரமாணம் ப்ரயோக்த்ரு³பி: ⁴
த்ரு³தீயா ப்ரக்ரு³தி: கார்யா நாம்நா சைவ நபும்ஸகா || 194 ||

நரஸ்வபா⁴வமுத்ஸ்ரு³ஜ்ய ஸ்தரீ⁴க³திம் தத்ர யோஜயேத் |
விபர்யய: ப்ரயோக்தவ்ய: புருஷஸ்தரீ⁴நபும்ஸகே || 195 ||

ஸ்வபா⁴வமாத்மநஸ்த்யக்த்வா தத்³பா⁴வக³மநாதி³ஹ |
வ்யாஜேந க்ரீ³யா வாபி ததா²பூ⁴யம் ச வஞ்சநாத் || 196 ||

ஸ்தரீ⁴ பும்ஸ: ப்ரக்ரு³திம் குர்யாத் ஸ்தரீ⁴பா⁴வம் புருஷோ⁵பி ச |
தை⁴ர்யோதா³ர்யேண ஸத்தவேந பு³த்³த⁴யா தத்³வச்ச கர்மணு || 197 ||

ஸ்தரீ⁴ புமாம்ஸம் த்வபி⁴நயேத் வேஷவாக்யவிசேஷ்டிதை: |
ஸ்தரீ⁴வேஷபா⁴ஷிதைர்யுக்தம் ப்ரேஷிதாப்ரேஷிதைஸ்ததா² || 198 ||

ம்ரு³து³ஸந்நக³திஸ்ஸைவ புமாந் ஸ்தரீ⁴பா⁴வமாசரேத் |
ஜாதிஹீநாஸ்ச யா நார்ய: புலிந்த³ஸப³ராங்க³நா: || 199 ||

யாஸ்சாபி தாலாம் கர்தவ்யா தஜ்ஜாதிஸத்³ரு³ஸீ க³தி: |
வ்ரதஸ்தா²நாம் தப:ஸ்தா²நாம் லிங்க³ஸ்தா²நாம் ததை²வ ச || 200 ||

க²ஸ்தா²நாம் சைவ நாரீ⁴ணம் ஸமபாத³ம் ப்ரயோஜயேத் |

உத்த³த⁴தா யே⁵ங்க³ஹாரா: ஸ்யு: யாஸ்சார்யோ மண்ட³லாநி ச || 201 ||

தாநி நாட்யப்ரயோக³ஜ்ஞைர்ந கர்தவ்யாநி யோஷிதாம் |

ததா²ஸநவிதி:⁴ கார்யோ ந்ரு³ணம் ஸ்தரீ³ணம் விஸேஷை: || 202 ||

நாநாபா⁴வஸமாயுக்தஸ்ததா² ச ஸயநாஸ்ய: |

விஷ்கம்பி⁴தாஞ்சிதௌ பாதௌ³ த்ரிகம் கிஞ்சித்ஸமுந்நதம் || 203 ||

ஹஸ்தௌ கட்ட்யுருவிந்யஸ்தௌ ஸ்வஸ்தே² ஸ்யாது³பவேஸநே |

பாத:³ ப்ரஸாரித: கிஞ்சிதே³கஸ்சைவாஸநாஸ்ய: || 204 ||

ஸிர: பார்ஸ்வநதம் சைவ ஸசிந்த உபவேஸநே |

சிபு³கோபாஸரிதௌ ஹஸ்தௌ பா³ஹுஸரீஷாஸரிதம் ஸிர: || 205 ||

ஸம்ப்ரணஷ்டேந்த்³ரியமநா: ஸோகௌத்ஸுக்யோபவேஸநே |

ப்ரஸார்ய பா³ஹு³ ஸிதி²லௌ ததா² ஸ்ரோபாஸ்யாஸரித: || 206 ||

மோஹமூர்ச்சா²மத³க்³லாநிவிஷாதே³ஷுபவேஸயேத் |

ஸர்வபிண்ட³க்ரு³தாங்க³ஸ்து ஸம்யுக்தை: பாத³ஜாநுபி:⁴ || 207 ||

வ்யாதி⁴வரீடி³தநித்³ராஸு தீயானே சோபவிஸேந்நர: |

ததா² சோத்கடிகம் ஸ்தா²நம் ஸ்பி²க்பார்ஷ்ணீநாம் ஸமாக³ம: || 208 ||

பித்ரீயே நிவாபே ஜப்யே ச ஸந்த⁴யாஸ்வாசமநே⁵பி ச |

விஷ்கம்பி⁴தம் புநஸ்சைவம் ஜாநும் பூ⁴மௌ நிபாதயேத் || 209 ||

ப்ரியாப்ரஸாத³நே கார்யம் ஹோமாதி³கரணேஷு ச |

மஹீக³தாப்⁴யாம் ஜாநுப்⁴யாமதோ⁴முக²மவஸ்தி²தம் || 210 ||

தே³வாபி⁴க³மநே சைவ ருஷிதாநாம் ப்ரஸாத³நே |

ஸோகே சாக்ரந்த³நே தீவ்ரே ம்ரு³தாநாம் சைவ த³ஸநே || 211 ||

த்ராஸநே ச குஸத்த்வாநாம் நீசாநாம் சைவ யாசநே |

ஹோமயஜ்ஞக்ரியாயாம் ச ப்ரேஷ்யாணம் சைவ காரயேத் || 212 ||

முநீநாம் நியமேஷ்வேஷ ப⁴வேதா³ஸநஜோ விதி:⁴ |

ததா²ஸநவிதி:⁴ கார்யோ விவிதோ⁴ நாடகாஸ்ய: || 213 ||

ஸ்தரீ³ணம் ச புருஷாணம் ச பா³ஹ்யஸ்சாப்⁴யந்தரஸ்ததா² |

ஆப்⁴யந்தரஸ்து ந்ரு³பதே³ர்பா³ஹ்யோ பா³ஹ்யக³தஸ்ய ச || 214 ||

தே³வாநாம் ந்ரு³பதீநாம் ச த³த³யாத் எம்ஹாஸநம் த³விஜ: |
 புரோத⁴ஸாமமாத்யாநாம் ப⁴வேத³வேத்ராஸநம் ததா² || 215 ||

முண்டா³ஸநம் ச தா³தவ்யம் ஸேநாநீயுவராஜயோ: |
 காஷ்டா²ஸநம் த³விஜாதீநாம் குமாராணம் குதா²ஸநம் || 216 ||

ஏவம் ராஜஸபா⁴ம் ப்ராப்ய கார்யஸ்த்வாஸநஜோ விதி:⁴ |
 ஸ்த்ரீ³ணம் சாப்யாஸநவிதி⁴ம் ஸம்ப்ரவக்ஷயாம்யஹம் புந: || 217 ||

எம்ஹாஸநம் து ராஜ்ஞீநாம் தே³வீநாம் முண்ட³மாஸநம் |
 புரோதோ⁴ஸமாத்யபத்நீநாம் த³த³யாத்³வேத்ராஸநம் ததா² || 218 ||

போ⁴கி³நீநாம் ததா² சைவ வஸ்த்ரம் சர்ம குதோ²ஸபி வா |
 ப்³ராஹ்மணீதாபஸீநாம் ச பட்டாஸநமதா²பி ச || 219 ||

வேஸ்யாநாம் ச ப்ரதா³தவ்யமாஸநம் ச மயூரகம் |
 ஸேஷாணம் ப்ரமதா³நாம் து ப⁴வேத³பூ⁴ம்யாஸநம் த³விஜா: || 220 ||

ஏவமாப்யந்தரோ ஜ்ஞேயோ பா³ஹ்யஸ்சாஸநஜோ விதி:⁴ |
 ததா² ஸ்வக்³ரு³ஹ்வார்தாஸு ச்ச²ந்தே³நாஸநமிஷ்யதே || 221 ||

நியமஸ்த²முநீநாம் ச ப⁴வேதா³ஸநஜோ விதி:⁴ |
 விங்கி³நாமாஸநவிதி:⁴ கார்யோ வ்ரதஸமாஸ்ய: || 222 ||

ப்³ருஷ்முண்டா³ஸநப்ராயம் வேத்ராஸநமதா²பி ச |
 ஹோமே யஜ்ஞுக்ரியாயாம் ச பித்ர்யே³ர்தே² ச ப்ரயோஜயேத் || 223 ||

ஸ்தா²நீயா யே ச புருஷா: குலவித்³யாஸமந்விதா: |
 தேஷாமாஸநஸத்கார: கர்த்தவ்ய இஹ பார்தி²வை: || 224 ||

ஸமே ஸமாஸநம் த³த³யாத் மத்⁴யே மத்⁴யமமாஸநம் |
 அதிரிக்தே³திரிக்தம் ச ஹீநே பூ⁴ம்யாஸநம் ப⁴வேத் || 225 ||

உபாத்யாயஸ்ய ந்ரு³பதேர்³ருணமக்³ர்தோ பு³தை:⁴ |
 பூ⁴ம்யாஸநம் ததா² கார்யமத்²வா காஷ்ட²மாஸநம் || 226 ||

நௌநாக³ரத²யாநேஷு பூ⁴மிகாஷ்டா²ஸநேஷு ச |
 ஸஹாஸநம் ந து³ஷ்யேத கு³ரூபாத்யாயபார்தி²வை: || 227 ||

ஆகுஞ்சிதம் ஸமம் சைவ ப்ரஸாரிதவிவர்தநே |
 உத்³வாஹிதம் நதம் சைவ ஸயநே கர்ம கீர்த்யதே || 228 ||

ஸர்வைராகுஞ்சிதைரங்கை:³ ஸய்யாவித்³தே⁴ து ஜாநுநீ |
ஸ்தா²நமாகுஞ்சிதம் நாம ஸீதார்தாநாம் ப்ரயோஜயேத் || 229 ||

உத்தாநிதமுக²ம் சைவ ஸ்ரஸ்தமுக்தகரம் ததா² |
ஸமம் நாம ப்ரஸுப்தஸ்ய ஸ்தா²நகம் ஸம்விதீ⁴யதே || 230 ||

ஏகம் பு⁴ஜமுபாதா⁴ய ஸம்ப்ரஸாரிதஜாநுகம் |
ஸ்தா²நம் ப்ரஸாரிதம் நாம ஸுக²ஸுப்தஸ்ய காரயேத் || 231 ||

அதோ⁴முக²ஸ்தி²தம் சைவ விவர்திதமிதி ஸம்ரு²தம் |
ஸஸ்த்ரக்ஷதம்ரு²தோக்ஷிப்தமத்தோந்மத்தேஷு காரயேத் || 232 ||

அம்ஸோபரி ஸிர: க்ரு²த்வா கர்பூரக்ஷோப⁴மேவ ச |
உத்³வாஹிதம் து விஜ்ஞேயம் லீலயா வேஸநே ப்ரபோ:⁴ || 233 ||

ஈஷத்ப்ரஸாரிதே ஜங்கே⁴ யத்ர ஸ்ரஸ்தௌ கராவுபெள⁴ |
ஆலஸ்யஸ்ரமகே²தே³ஷு நதம் ஸ்தா²நம் விதீ⁴யதே || 234 ||

க³திப்ராசாரஸ்து மயோதி³தோ⁵யம்
நோக்தஸ்ச ய: ஸோ⁵ர்த²வஸேந ஸாத்⁴ய: |
அத: பரம் ரங்க³பரிக்ரமஸ்ய
வக்ஷயாமி கக்ஷயாம் ப்ரவிபா⁴க³யுக்தாம் || 235 ||

|| இதி ப⁴ரதீயே நாட்யஸாஸ்த்ரே க³திப்ரசாரோ நாம த்³வாத்³ஸோ⁵த்⁴யாய: ||

Encoded by Sowmya Krishnapur krsowmya@yahoo at com

—
Natya Shastra Chapter 12 gatiprachAra
pdf was typeset on March 24, 2024
—

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

